

*hokimligi
maksiabgacha va maktab ta'lifi
boshqarmasi*

---

*maksiabgacha va
maktab ta'lifi bo'limi tasarrufidagi
—umumi o'rta ta'lim maktabi
jismoniy tarbiya fani o'qituvchisi
ning*

---

*20__-20__-o'quv yili uchun
“SHAXMAT” NOMLI*

**TO'GARAK
HUJJATLARI**

To‘garak a‘zolari haqida ma’lumot

Nº	Familiya ismi va sharifi	Tug‘ilgan sanasi	Sinfı	Manzili (to‘liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
1.							
2.							
3.							
4.							
5.							
6.							
7.							
8.							
9.							
10.							
11.							
12.							
13.							
14.							
15.							

16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

“

_” To ‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari

To 'garak rahbari_

“

_”To‘garak mashg‘ulotlar o‘tkazilish sanalari

*To‘garak rahbari_*

**“TASDIQLAYMAN”
MMIBDO‘**

**20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan “Shaxmat” to‘garagining
ISH REJASI**

Nº	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Shaxmat haqida ma'lumot			
2.	Shaxmatning paydo bo'lishi			
3.	Shaxmatning rapid yo'nalishi (tezkor shaxmat) bo'yicha jahon championi Nodirbek Abdusattorov			
4.	Shaxmatning asosiy qoidalari			
5.	Shaxmat donalari			
6.	Shaxmat qoidalari			
7.	Shaxmatda g'alaba qozonish			
8.	Shaxmatda chizish Pat			
9.	Shaxmatda vaqtini nazorat qilish			
10.	Shaxmat musobaqalari			
11.	Shaxmat nima?			
12.	Qoidalari			
13.	Shaxmat taxtasi			
14.	Shaxmatchilar			
15.	Dastlabki joylashtirish			
16.	Piyoda			
17.	Ot			
18.	Fil			
19.	Rux			
20.	Farzin			
21.	Shoh			
22.	Shoh va mot			
23.	Kasting			
24.	Piyoda transformatsiyasi			
25.	O'tkazib yuborish			
26.	O'yin natijasi			
27.	Shaxmat yozuvi			
28.	O'yinda durang			
29.	Shaxmat musobaqasi qoidalari			
30.	Shaxmat musobaqasi			
31.	Ikki marta sakrash			
32.	Shaxmatda harakatlar			
33.	Shaxmat donalarini qo'lga kiritish qoidalari			
34.	Shohning Mot qilishning qoidalari			

Sana: “ ” 20 -yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Shaxmat haqida ma’lumot

I. Maqsad:

1. **Ta’limiy:** Shaxmat haqida o‘quvchilarda tushunchalar hosil qilish.
2. **Tarbiyaviy:** O‘quvchilarga mashg‘ulotni tushuntirish jarayonida ularni ona Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash, o‘quvchlarni to‘garakka va sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish.
3. **Rivojlantiruvchi:** O‘quvchilarda hosil bo‘lgan malaka, tushuncha va ko‘nikmalarni shakillantirish.

II. Ko‘rgazma qurollar: Shaxmat taxtasi, shaxmat soati, ko‘rgazmali rasmlar va didaktik materiallar.

III. O‘tgan mavzuni mustahkamlash: O‘tgan mavzu yuzasidan savol-javob orqali guruhlar bilan ishlab mavzu haqidagi fikrlar va umumiylar hulosalar mustahkamlanadi.

IV. Mashg‘ulotning borishi:

Tashkiliy qism: Salomlashish, davomatni aniqlash, tozalikni nazorat qilish, ma’naviyat daqiqasini o‘tkazish.

V. Yangi mavzu bayoni

Shaxmat (fors. shoh mot — „shoh o‘ldi“) degan ma’noni anglatadi

Shaxmat - bu ikki kishi uchun maxsus figurali va 64 katakli taxtali mantiqiy stol o‘yini. San‘at elementlarini (shaxmat kompozitsiyasi nuqtai nazaridan), shaxmat fan va sportni birlashtirgan.

O‘yindan maqsad — raqib shohini mot qilish. 64 ta katakli taxtada 32 ta figura yordamida o‘ynaladi.

Har bir o‘yinchi 16 ta figuraga ega bo‘ladi:

VI .Yangi mavzuni mustahkamlash O‘tilgan mavzu yuzasidan o‘quvchilarni savollariga javob beriladi ularga shaxmat haqida olayotgan bilimlari va tushunchalari haqida so‘ralib bir birlari bilan tasurotlarini o‘rtoqlashadilar

VII. O‘quvchilarni rag‘batlantirish, mashg‘ulotni yakunlash: Mashg‘ulot yakunida, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchilarni rag‘batlantirish, mashg‘ulotni yakunlash.

VIII . Uyga vazifa: O‘tilgan mavzuni mustaxkamlab kelish

Sana: “ ” 20 -yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Shaxmatning paydo bo‘lishi

I. Maqsad:

1. Ta’limiy: Shaxmat haqida o‘quvchilarda tushunchalar hosil qilish.
2. Tarbiyaviy: O‘quvchilarga mashg‘ulotni tushuntirish jarayonida ularni ona Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash, o‘quvchlarni to‘garakka va sportga bo‘lgan qiziqishini oshirish
3. Rivojlantiruvchi: O‘quvchilarda hosil bo‘lgan malaka, tushuncha va ko‘nikmalarni shakillantirish.

II. Ko‘rgazma qurollar: Shaxmat taxtasi, shaxmat soati, ko‘rgazmali rasmlar va didaktik materiallar.

III. O‘tgan mavzuni mustahkamlash: O‘tgan mavzu yuzasidan savol-javob orqali guruhlar bilan ishlab mavzu haqidagi fikrlar va umumiy hulosalar mustahkamlanadi.

IV. Mashg‘ulotning borishi:

Tashkiliy qism: Salomlashish, davomatni aniqlash, tozalikni nazorat qilish, ma’naviyat daqiqasini o‘tkazish

V. Yangi mavzu bayoni

Shaxmat tarixi bir yarim ming yildan ko‘proq vaqtini o‘z ichiga oladi. Miloddan avvalgi V-VI asrlarda Hindistonda shaxmat ixtiro qilingan. 6-asrdan kechiktirmay Hindistonda taniqli shaxmat ko‘rinishiga ega bo‘lgan chaturanga o‘yini paydo bo‘ldi. Shaxmatdan farqli o‘laroq, u bir vaqtning o‘zida 4 nafar o‘yinchi tomonidan o‘ynalgan va harakatlar zarlarning uloqtirilishiga bog‘liq edi. O‘yinda g‘alaba qozonish uchun raqibning barcha donalarini yo‘q qilish kerak edi. Hindistondan qo‘sni mamlakatlarga tarqalib, chaturanga bir qator o‘zgarishlarga duch keldi. Sharqda u - shatranj, Xitoyda - xiangqi, Tailandda - makruk nomini ola boshladi. 9-10-asrlarda o‘yin Evropaga keldi, u yerda o‘yining "klassik" qoidalari ishlab chiqilgan. Qoidalar niroyat 19-asrda shakllangan. Shaxmat bo‘yicha birinchi jahon championati 1886 yilda o‘tkazilgan.

VI .Yangi mavzuni mustahkamlash O‘tilgan mavzu yuzasidan o‘quvchlarni savollariga javob beriladi ularga shaxmat haqida olayotgan bilimlari va tushunchalari haqida so‘ralib bir birlari bilan tasurotlarini o‘rtoqlashadilar

VII. O‘quvchlarni rag‘batlantirish, mashg‘ulotni yakunlash: Mashg‘ulot yakunida, mashg‘ulotda faol qatnashgan o‘quvchlarni rag‘batlantirish, mashg‘ulotni yakunlash.

VIII . Uyga vazifa: O‘tilgan mavzuni mustaxkamlab kelish

Sana: " " 20 __ -yil. Sinflar: ____ . To'garak rahbari: _____

Mavzu: Shaxmatning rapid yo'nalishi (tezkor shaxmat) bo'yicha jahon championi Nodirbek Abdusattorov

I. Maqsad:

1. **Ta'limiy:** Shaxmat haqida o'quvchilarda tushunchalar hosil qilish.
2. **Tarbiyaviy:** O'quvchilarga mashg'ulotni tushuntirish jarayonida ularni ona Vatanga sadoqat ruhida tarbiyalash, o'quvchlarni to'garakka va sportga bo'lgan qiziqishini oshirish
3. **Rivojlantiruvchi:** O'quvchilarda hosil bo'lgan malaka, tushuncha va ko'nikmalarni shakillantirish.

II. Ko'rgazma quollar: Shaxmat taxtasi, shaxmat soati, ko'rgazmali rasmlar va didaktik materiallar.

III. O'tgan mavzuni mustahkamlash: O'tgan mavzu yuzasidan savol-javob orqali guruhlar bilan ishlab mavzu haqidagi fikrlar va umumiy hulosalar mustahkamlanadi.

IV. Mashg'ulotning borishi:

Tashkiliy qism: Salomlashish, davomatni aniqlash, tozalikni nazorat qilish, ma'naviyat daqiqasini o'tkazish

V. Yangi mavzu bayoni

26-30-dekabr kunlari Polshada o'tkazilgan shaxmatning rapid va blis yo'nalishlar bo'yicha jahon championatida yurtimiz sharafini munosib himoya qilib, rapid dasturida championlikni qo'lga kiritgan Nodirbek Abdusattorov

U rapid yo'nalishida jahon championi bo'lgan eng yosh shaxmatchi sifatida tarixga kirdi.

17 yoshli Nodirbek Abdusattorov rapid dasturida Magnus Karlsen, Yan Nepomnyashiy kabi jahon shaxmat ustalarini mag'lub etib, ushbu yo'nalishda championlikni qo'lga kiritgan dunyoning eng yosh grossmeysteriga aylandi.

shaxmat bo'yicha jahon championatida g'oliblikni qo'lga kiritgan va mazkur sport turining rapid yo'nalishida jahonning eng yosh championi sifatida e'tirof etilgan Nodirbek Abdusattorov O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni bilan "Mard o'g'lon" davlat mukofoti bilan taqdirlandi hamda Prezidentimiz ko'rsatmasi bilan unga Toshkent shahrida 2 xonali xonardon sovg'a qilinadi.

Prezident tabrigi

Shavkat Mirziyoyev jahon championi Nodirbek Abdusattorovga tabrik yo'lladi.

Prezident matbuot kotibi Sherzod Asadovning ma'lum qilishicha, davlatimiz rahbari Sankt-Peterburgdagi sammitdan Toshkentga qaytayotgan samolyotda tezkor shaxmat bo'yicha jahon championatini katta qiziqish bilan onlayn kuzatib borgan.

Shavkat Mirziyoyev shaxmatning rapid yo'nalishi bo'yicha yangi va eng yosh jahon championiga aylangan Nodirbek Abdusattorovga o'zining eng samimi tabriklarini yo'llagan hamda uning ota-onasi va murabbiylariga minnatdorlik bildirgan.

Ma'lumot uchun, Nodirbek Abdusattorov 2004 yil Toshkent shahrida tug'ilgan, 2017 yilda, 13 yoshida grossmeyster bo'lgan (13 yosh-u 1 oy). U 2012 yilda Sloveniya poytaxti Maribor shahrida o'tkazilgan o'smirlar o'rtaisdagi jahon championatida o'z yosh toifasida (8 yoshgacha) tengsiz bo'lgandi.

VI .Yangi mavzuni mustahkamlash O'tilgan mavzu yuzasidan o'quvchilarni savollariga javob beriladi ularga shaxmat haqida olayotgan bilimlari va tushunchalari haqida so'ralib bir birlari bilan tasurotlarini o'rtoqlashadilar

VII. O'quvchilarni rag'batlantirish, mashg'ulotni yakunlash: Mashg'ulot yakunida, mashg'ulotda faol qatnashgan o'quvchilarni rag'batlantirish, mashg'ulotni yakunlash.

VIII . Uyga vazifa: O'tilgan mavzuni mustaxkamlab kelish

veb-saytimiz: Zokirjon.com
Hujjat Word variantda beriladi.
Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomeriga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi

34 soatli “Shaxmat” to‘garakni to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Narxi: 20 ming so‘m

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

Plastik egasi Nabihev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To‘liq holda olganingizdan so‘ng:
Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**